

Bruxelles, 14 iunie 2024
(OR. en)

10984/24

JAI 993
COPEN 312
DROIPEN 176
CATS 58
FREMP 298

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. ant.:	10000/24
Subiect:	Concluziile Consiliului intitulate „Viitorul dreptului penal al UE: recomandări privind calea de urmat”

În cadrul reuniunii sale din 13-14 iunie 2024, Consiliul (Justiție și Afaceri Interne) a aprobat concluziile Consiliului intitulate „Viitorul dreptului penal al UE: recomandări privind calea de urmat”. Textul aprobat de Consiliu figurează în anexă.

Concluziile Consiliului**„Viitorul dreptului penal al UE: recomandări privind calea de urmat”****Introducere**

- a) Evoluția dreptului penal al Uniunii Europene și principiile care o guvernează au fost discutate de mai multe decenii, atât în cadrul instituțiilor, cât și în rândul experților din mediul universitar¹. Discuțiile s-au intensificat în perioada premergătoare intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, care a introdus noi temeuri juridice pentru dreptul penal al UE. La 27 noiembrie 2009 a fost aprobat un set de concluzii specifice ale Consiliului privind modelele de dispoziții care orientează deliberările Consiliului în domeniul dreptului penal², iar în 2011 a urmat Comunicarea Comisiei³ intitulată „Către o politică a UE în materie penală: asigurarea punerii în aplicare eficace a politicilor UE prin intermediul dreptului penal”. În 2012 a fost adoptată Rezoluția Parlamentului European din 22 mai 2012 referitoare la abordarea UE privind dreptul penal⁴.
- b) De atunci, numeroase instrumente ale UE în domeniul justiției penale au fost adoptate având ca temei juridic articolele 82 și 83 din TFUE introduse prin Tratatul de la Lisabona. Aceste instrumente, de exemplu, au abordat criminalitatea de o gravitate deosebită de dimensiune transfrontalieră [articolul 83 alineatul (1) din TFUE], au introdus măsuri pentru a asigura punerea în aplicare eficientă a politicilor Uniunii [articolul 83 alineatul (2) din TFUE] și au creat dreptul procesual penal [articolul 82 din TFUE]. În plus, Regulamentul privind Eurojust a fost adoptat în temeiul articolului 85 din TFUE, iar revoluționarul Parchet European a fost instituit în temeiul articolului 86 din TFUE.

¹ A se vedea, de exemplu, Manifestul din 2009 privind politica UE în materie penală (www.crimpol.eu) și Manifestul din 2013 privind dreptul european de procedură penală (www.zis-online.com).

² ST 16542/2/09.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A52011DC0573>

⁴ JO C 264 E, 13.9.2013, p. 7.

c) Consiliul și Parlamentul, în calitate de colegiuitori, și Comisia s-au străduit de-a lungul acestei perioade să asigure cea mai înaltă calitate posibilă a legislației penale. În această privință, următoarele considerații au părut deosebit de importante în ceea ce privește dreptul penal material:

- faptul că legiuitorul UE ar trebui să se asigure că sunt pe deplin respectate principiile de drept penal convenite de comun acord, cum ar fi principiul legalității și principiul potrivit căruia dreptul penal ar trebui utilizat numai în ultimă instanță (*ultima ratio*), precum și protecția drepturilor fundamentale în general,
- faptul că este asigurată coerența internă a acquis-ului UE în domeniul dreptului penal,
- faptul că instrumentele de drept penal ale UE respectă diferitele sisteme și tradiții juridice ale statelor membre și le oferă acestora flexibilitatea necesară pentru a le pune în aplicare într-un mod care să nu interfereze cu sistemul și cu coerența dreptului penal intern.

În ceea ce privește dreptul procesual penal, principalele interese transversale au fost asigurarea faptului că instrumentele UE facilitează cooperarea judiciară în materie penală, respectând totodată diferitele sisteme și tradiții juridice ale statelor membre, și că acestea sunt coerente cu obligațiile care le revin statelor membre în temeiul dreptului internațional, inclusiv cu convențiile relevante ale Consiliului Europei.

- d) Cu toate acestea, a devenit evident că numărul mare de propuneri care includ elemente de drept penal, în diferite domenii de politică, face dificilă asigurarea faptului că toate aceste aspecte sunt luate în considerare în mod sistematic și pe deplin de către colegiuitori.
- e) În această tranziție între două cicluri legislative, pare oportun să se abordeze viitorul dreptului penal al UE într-un mod transversal, astfel încât calitatea legislației penale să poată fi ameliorată.

Concluziile Consiliului

Considerații generale

1. Uniunea Europeană are obligația de a se asigura că acțiunile sale în domeniul dreptului penal respectă principiile specifice care reglementează acest domeniu, cum ar fi principiul legalității și principiul *ultima ratio*, precum și principiile generale ale atribuirii de competențe, subsidiarității și proporționalității, astfel cum sunt prevăzute la articolul 4 din TFUE și la articolele 4 și 5 din TUE.
2. În special, instrumentele și dispozițiile de drept penal ar trebui adoptate numai atunci când acest lucru este necesar pentru atingerea obiectivului care stă la baza instrumentelor și dispozițiilor respective, atunci când obiectivul respectiv nu poate fi atins prin alte mijloace și atunci când există un temei juridic clar pentru acestea.
3. În conformitate cu Acordul interinstituțional privind o mai bună legiferare⁵, necesitatea și caracterul adecvat al oricărui instrument sau dispoziție de drept penal trebuie să se bazeze pe dovezi solide. Ca regulă generală, acest lucru necesită evaluări aprofundate ale impactului.
4. Instrumentele și dispozițiile de drept penal ale UE, în special dispozițiile privind sancțiunile, răspunderea penală, competența și termenele de prescripție, trebuie să fie clare și coerente.
5. Instrumentele și dispozițiile de drept penal ale UE trebuie să respecte diferitele sisteme și tradiții juridice ale statelor membre și să fie elaborate într-un mod care le oferă acestora posibilitatea de a le pune în aplicare în cadrul sistemului existent de drept penal intern, mai ales fără a submina coerența părții generale a acestuia.

⁵ JO L 123, 12.5.2016, p. 1-14.

Acțiuni pe care trebuie să le întreprindă Consiliul

6. Luând ca punct de plecare concluziile Consiliului din 2009 privind modelele de dispozițiile menționate anterior, Consiliul va iniția lucrări privind instituirea unor modele de dispoziții modernizate pentru dreptul penal al UE, în special în ceea ce privește normele minime privind sancțiunile pentru persoanele fizice și juridice, răspunderea persoanelor juridice, circumstanțele agravante și atenuante, instigarea, complicitatea și tentativa, competența, termenele de prescripție, disponibilitatea la nivel național a unor instrumente de anchetă efective și proporționale, precum și datele statistice. Aceste modele de dispoziții ar trebui incluse în viitoarele acte legislative europene, în măsura în care se consideră necesar ca fiecare subiect individual vizat de acestea să fie abordat printr-un instrument legislativ specific, ținând seama de diferitele sisteme și tradiții juridice.
7. Consiliul solicită instituțiilor UE implicate în procedura legislativă să ajungă la o înțelegere comună cu privire la modelele de dispoziții, pe baza principiilor de bază ale dreptului penal al UE.
8. Odată ce acestea vor fi convenite, Consiliul va promova utilizarea modelelor de dispoziții în timpul lucrărilor legislative, cu excepția cazului în care există motive solide și justificate de a se abate de la acestea.
9. În paralel cu lucrările de stabilire a unor modele de dispoziții modernizate privind dreptul penal material, Consiliul își va continua reflecțiile cu privire la viitorul cooperării judiciare în materie penală.

Aspecte instituționale

1. Consiliul invită Comisia să își continue și să își consolideze acțiunile pentru ca:
 - să se asigure că orice propunere cu un element de drept penal se bazează pe dovezi conform cărora un astfel de act legislativ este necesar și proporțional pentru atingerea obiectivelor și că este utilizată doar în ultimă instanță (*ultima ratio*),
 - să elaboreze evaluări de impact bine pregătite și detaliate, inclusiv cu privire la impactul oricărei propuneri asupra drepturilor fundamentale, care să fie puse la dispoziție înainte de începerea examinării propunerii în cadrul Consiliului.
2. În perspectiva viitoarelor negocieri legislative, Consiliul invită Comisia și Parlamentul să țină seama de necesitatea statelor membre de a asigura coerența și de a menține principiile de bază ale ordinilor lor juridice naționale.
3. Consiliul invită Comisia și Parlamentul să se angajeze într-o reflecție comună, structurată și cuprinzătoare, cu privire la toate aspectele viitorului dreptului penal al UE, inclusiv cu privire la consolidarea coerenței interne a dreptului penal al UE și a coerenței acestuia cu instrumentele strâns legate de acesta, precum și cu privire la posibilitatea de a avea modele de dispoziții comune.
4. Reflecția comună structurată menționată la punctul precedent ar putea implica, după caz, și mediul universitar, practicienii și alți experți externi.